

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrto leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravništvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Nemščina v slovenskih šolah na spodnjem Štajerju.

Vsled onih razprav, ki so se v minolem zasedanju v deželnem zboru v Gradcu godile se je nadejati, da bode deželni šolski svet za slišal vse okrajne in more biti tudi krajne šolske svete po naših krajih ter od njih zahteval poročila, koliko da bi ti želeli, naj bi se po slovenskih šolah nemščina učila.

Kako pa bi ti na taka vprašanja odgovorili, to bilo bi za blagor slovenske narodnosti in smemo še pridejati za ves blagor slovenskega ljudstva neizmerno važno in lahko bi to celo našo prihodnost odločilo.

Vočigled tega pa opozarjamo vse rodoljube, da se na taka vprašanja pripravijo in o pravem času ukrenejo to, kar zahteva korist našega ljudstva. Iz kroga naših poslancev prišel nam je v tej zadevi imeniten dopis in mi podamo v naslednjih vrstah našim častitim bralcem glavniše misli iz njega s tem večjim veseljem, ker menimo, da bi se taki odgovori, vsi v bistvenih rečéh enaki, na dotičnem mestu javaljne dostojno uvažali.

Priporoča se v tem oziru, piše rodoljubni g. poslanec, da sklenó krajni šolski sveti, kar po postavi smejo, in odgovorijo na vprašanje, ki bi se jim postavilo, tako-le:

1. Nemški jezik naj se podučuje v slovenskih šolah kot posebni predmet, kakor n. pr. kršč. nauk ali računanje, to pa od 4. ali 5. šolskega leta naprej.

Za ta poduk naj se pristavijo posebne ure povrh onim, ki so po sedanjem učnem načrtu že vpeljane. Ne smejo torej te ure nobenemu predmetu, ki se ga otroci učé že po dosedanjem načrtu, odvzeti časa.

Starišem pa in oskrbnikom otrok daje se na prosto voljo, otroke vpisati ali pa tudi izbrisati iz nemškega poduka, ko bi namreč to izpoznali za potrebno.

Kedar pa in dokler so otroci vpisani za to podučevanje, dotlej se morajo v dotične ure pošiljati in se kaznuje ostro zanemarjanje tega poduka.

2. Podučni jezik ostane po vseh slovenskih šolah in pri vseh ostalih predmetih skoz in skoz edino slovenski tje do konca šolanja, ker je koristi le na tak način upati od poduka.

Samo za podučevanje v nemškem jeziku rabi se v poslednjih letih lahko tudi nemški jezik za podučni.

3. Razven podučevanja v nemščini mora se torej po slovenskih šolah mladina v vseh onih predmetih podučevati in vsacega toliko ur v tjednu slovenski, kolikor se jih učijo nemški otroci v nemških šolah nemški.

To bili bi tako glavni nazori, po katerih bi se naj sklepi v krajnih šolskih svetih godili, kedar bi deželni šolski svet do njih enako vprašanje stavil.

Zakaj pa da povdarjamo ravno to in zakaj da se držimo teh nazorov, ni težko umeti. Kolikor podučevanja namreč postava in učni načrti, ki so sedaj v veljavi, terjajo za nemško mladino v nemških šolah, toliko ga je tudi potreba slovenskim otrokom v slovenskih šolah. Naši, slovenski otroci ne smejo zaostati za otroci Nemcev. Kar se učijo nemški otroci nemški, vse to naj se učé slovenski otroci slovenski. Drugače dela se jim krivica.

Leto, v katerem se naj začné slovenski otroci učiti nemškega jezika, ali že v 4. ali pa še le v 5. ali more biti že poprej, tisto določijo krajne razmere.

Govor dr. Ferd. Dominkuša v dež. zboru

dne 13. januv. 1886.

(Konec.)

Vidite toraj gospoda, da vlada sama posel potujčenja pridno oskrbljuje in da si zarad pedagogike ne dela nobene vesti, če gre za to, germanizacijo Spodnjega Štajerja pospeševati.

Vse to pa naučnemu odseku Štajerskega deželnega zbora ni dosti!

Ta zahteva obligatno priučenje nemškega jezika v slov. ljudskih šolah, kot zapoved državnega obstanka, brez ozira na splošno nalogo šole, on zahteva to kot potrebno za edinost dežele in države.

Pod to edinostjo si človek le more misliti edinost gledé jezikov, in ta ima gledé naše dežele za pogoj potujčenje našega roda, gledé cesarstva pa potujčenje vseh nenemških narodov. To zahtevanje je toraj v nasprotju s postavno določenim namenom ljudske šole, z naravnimi temelji države in z utemeljnimi državljanskimi zakoni.

K sreči je hotenje naših nasprotnikov v tem slučaju zopet, kakor že v nekaterih drugih, v velikem nasprotju s tem, kar premorejo, vendar se mi vidi sumljivo, da se vedno podkopavajo stebri svobode, katera nam je po ustavi dana, in da to storijo člani stranke, ki se imenuje liberalna.

Kar se armade tiče, leži njena moč po mojem mnenju v domoljubju, in v ljubezni in zvestobi do najvišje vladajoče rodbine, za katero so vsa plemena, naj si govore že katerikoli jezik, enakomerno navdušena.

Omenil sem pa že, da v naših ljudskih šolah več nemščine podučujejo, kakor se to da s splošno nalogo, katero ima ljudska šola doseči. zjediniti.

Skušnja pa tudi uči, da so v šolah, v katerih se po naravnem načrtu podučuje in poduk tujega jezika ne začanja poprej, ko se je otrok že naučil v materinščini pravilno misliti in izraziti, uspehi v nemščini ugodnejši.

Le po naravni odgoji je mogoče ugodne uspehe na duši in telesu doseči.

Ravno tako je resnica, da se zamore le po gojitvi lastne narodnosti domoljubje vzbujati. V nravni moči, v navdušenem domoljubju je ležala že pred tisočletji in leži še danes zmaga.

Moram le še nekaj omeniti — Častiti gospod poslanec za mestno skupino Ptuj, da našnji poročevalec naučnega odseka, je pred kratkim primerjal nemško narodno stranko s slov. narodno stranko. Jaz pa moram reči, da so v enem obziru naša zahtevanja si principiijelno ravno nasprotna.

Mi se poganjamo za naravne pravice našega roda, ne da bi komu svoje pravice skrajšali.

Ta predlog nam pa kaže le posilstvo. — Iz sebičnosti in narodne nestrpljivosti posekujete korenine naše narodnosti, med tem ko se na videz kažete nam dobrohotni.

Prapor, pod katerega se Vi zbirate, je nasproten principom svobode in enakopravnosti, na katere se upiraje smo tukaj zbrani, je nasproten človekoljubju, ker so vendar zahtevanja in potrebe človeštva enake, če so prve besede

otroka nemške ali slovanske bile, nasprotna spoznavanju pravih potreb naše skupne domovine.

Nočem in ne morem si misliti, da ima večina te zbornice, enake namere in zarad tega upam, da se ta predlog zavrže.

Po mojem umenju bi Vi tudi svoji narodnosti koristili, če bi kot svoje vodilo sprejeli geslo:

„Justitia regnorum fundamentum!“

Gospodarske stvari.

Beseda o pretakanju vina.

(Konec.)

Pozneje večkratno pretakanje ni tako strogo na odločen čas navezано kakor prvo pretakanje, ker se pri tihem zavrevanju manj drožja nareja. Drugo pretakanje vina bi se moralo vsakokrat pred koncem majnika goditi, predno vino vsled rastoče poletne in kletne toplote zopet močneje začanja gnati, ker vsedlo drožje zopet na vrh poganjati začne. Poleti vino zopet močneje zavreva, za to tudi lahko malo motno postane, posebno mlado vino. Brž pa ko se je to zavrevanje jeseni poleglo, se vino v tretjokrat pretoči, navadno pred branjem. Četrto pretakanje se meseca decembra godi. V drugem letu pa. če ni nobene bolezni v vinu, zadostuje k večemu vino dvakrat pretočiti, to pa posebno tedaj, kedar gre za povečano prevetrenje vina, po čemer milobo in čistoto zadobiva. Stara, godna vina se brez posebne potrebe več ne pretakajo.

Ker pa zrak mlademu vinu posebno dobro dene, ker nekatere snovi v njem neločljive nareja, ki bi pozneje mogle vino motno napraviti, zato je treba skrbeti, da je v kletih čisti, nezaduhli, po trohnobi dišeči zrak, dokler se pretakanje vina godi. Stara vina po zraku nič več ne pridobé, ampak zgubé na duhu in moči, zato je naj bolje taka vina po cevi pretakati. Znano je tudi, da se vino le pri jasnem vremenu pretakati sme, ker pri nizkem barometrovem stanju, pri dežju in vetru več ogljene kisline uhaja, kar bi moglo vino še pred pretakanjem motno narediti. Ta vpliv vendar ni tolike imenitnosti in se v velikih kletarijah ne more na j ozir jemati. Pretresov vsakajokih se je pri tem delu skrbno ogibati, ker drožje vzdignejo. Zelo imenitno je tudi to, da se nič kalnega vina pretočenemu, čistemu vinu ne primeša. Da se to kalno z drožjem pomešano vino kakorkoli še porabi, se navadno skozi dvojnate platnene cevi preceja in ga je po tem mogoče v hiši za domačo pijačo porabiti. Nekateri ga tudi sadovnemu moštu prilivajo ali za doliv slabejšim vinom porabijo.

Novi sod, v katerega se vino pretaka, se poprej nekoliko zažveplji, drugače se zavrevanje zakasnjuje in nastane v raznih razmerah neprijeten žvepljen okus.

Slednjič naj se tudi še omeni, da morajo pučeli, ki ne tečejo na pipo, na pilki vedno biti polni, sicer se nareja bersa in vino okisnéva. Sodom, kateri so na pipi, naj se vbije pilka, ki je prevrtana in v notranjosti s pavolo napehana. Zrak mora pri vdiranju v sod skozi pavolo in se tako vseh glivičnih kali očisti, ki bi mogle v sodu plesnobo ali berso narejati.

Kokošji gnoj.

Kokošji gnoj ima za vrtnarstvo veliko vrednosti, seveda na njivo ga ne kaže izvažati, ker ga je v obče premalo. Sicer pa so učinki tega gnoja izvrstni. Svetujejo malca ali gipsa ali pa samo prsti v kokošnjakih od časa do časa potrošati, ker je tako gnoj že koj v početku s prstijo in malcem pomešana in tako toliko večjo moč dobiva. Jedna kokoš nareja v letu dni za 10 kilogramov gnoja.

Sejmovi. Dne 6. febr. v Gornjem gradu; dne 8. v Slov. Gradcu, dne 11. v Radgoni; dne 12. v Gomilicah in dne 14. v Račjah, v Sevnici, na Ponikvi, v Brežicah in v Žalcu.

Dopisi.

Od Device Marije v puščavi. (Iz našega bralnega društva.) Dne 24. jan. t. l. je tukajšnje kmečko bralno društvo priredilo drugo veselico v letošnjem predpustu. Tudi tokrat se je bilo zbralo mnogo ljudi od blizo in daleč. Pevci, ki so nas tudi od drugod počastiti blagovolili, razveseljevali so nas celi večer sé svojim lepim petjem. Vmes se je pa deklamovalo in govorilo. V precej obširnem govoru je gosp. Fr. Prapotnik, nadučitelj iz Puščave, v tej stroki znani veščak, povdarjal najpopred ne izmerno korist sadjarstva, potem pa je praktično razkazoval, kako se morajo sadna drevesa saditi, ako hočemo, da bodo krepko rasla in obilno rodila. Na splošno željo se je za tem šaloigra „Županova Micika“ še enkrat priredila. Kakor prvokrat, tako so tudi sedaj igralci svoje uloge prav dobro izpeljali. Marija Korman (Štefanova) in Alojzija Ladinik (Lakožičeva) vedli ste se tako živo in spretno, da ji je bilo pravo veselje gledati. Dvospev, kojega ste peli Marija Gati in J. Forneci, je vsem dopadel. J. Oswald (Betušekov) se je obnašal prav tako, kakor se to spodobi vrlemu in čvrstemu kmečkemu fantu, ki pošteno in veselo živi ter s prelepim petjem sebe in druge razveseljuje. Jako lepo se je našim igralcem podal tudi lep in pravilen jezik, katerega so vsi brez izjeme se posluževali. Konečno se je pri bengalični raz-

svitljavi odra napravil ples „kolo“, na kar se je pričela tombola s primernimi dobitki, na to pa prosta zabava. Vsi, ki so se veselice udeležili, bili so tako dobre volje, da je moralo to vsakega veseliti. Želimo samo, da društvo z združenimi močmi tudi nadalje tako napreduje, kakor je začelo in potem tudi ne bode uspeh njegovega delovanja izostal.

Iz Spodnje Savinjske doline. (Kdo je uzrok surovosti naših mladenčev?) „Deutsche Wacht“ govori celo v uvodnem članku o surovosti naših slovenskih mladenčev. Da nekdaj ni toliko tepeža in poboja med našo mladino bilo, in da veselje do boja od dne do dne večje narašča, to je vsem znana, dovolj žalostna resnica; a da bi bili tega dušni pastirji krivi, kakor omenjeni list trdi, to ni resnica; ampak nam se zdi, da je ta trditev zopet en umazani plajšč več, s katerim naši nasprotniki tako radi vse slovenske rodoljube sploh in duhovne še posebej tako radi grdiijo. Mi poznamo dobro naše kmečko ljudstvo, kako tudi ne, saj živimo srednjega, saj občujemo z njim? Nam pač ni znano, da bi slovenski listi, kakor oni članek na dalje pravi, slovensko ljudstvo surovili, nam tudi ni znano, da bi mešniki našo mladino na kriva pota napeljevali; pač pa nam je dobro znano, da naši in sploh sv. veri nasprotniki, pri vsaki priložnosti, javno in tajno v krčmi in na trgu, v svojih listih in knjigah zaničevanje in neubogljivost proti rodoljubom in mešnikom na vsa usta prednašajo; jih sleparje, mračnjake, terciijale, itd. imenujejo; pri njih ni ne več Boga ne hudiča; ni nebes ne pekla, pri njih je vsakteri slepec, kdor ni „liberalen“. Vsakteri človek se more in se da le na dva načina brzdati. Skozi sv. vero in njene nauke, in skozi postavo. Ako se pravoveren človek že postave ne boji, boji se Boga in večne kazni. Ali kako se bode človek večne kazni bal, ako se mu od gospodov v mestu in v tovarnah, po slabih časnikih in knjigah tako zatrjuje, da je ni? Kako bode mlad, lahkoveren človek, ki je vselej bolje k hudemu ko pa k dobremu nagnjen, veroval dušnim pastirjem, ko se pa njemu v mestu reče in trdi, da lažejo in ljudi z večno kaznijo le strašijo? Kako bode ubogal kmečki mladenec svojega dušnega pastirja, ker pa v bližnjem mestu ali pa trgu vsi „nobel gospodje“ grdo čez nje govorijo in jih opravljajo? Da pa zamore kdo koga lepo učiti, k lepemu življenju napeljevati, je prvo potrebno, da ga on v svoji oblasti ima; ker inace ga ne bode, ga neče ubogati. Mi vemo za vse drugo sredstvo, s katerim se izreja ljudstvo mirno in ubogljivo, ponižno in zvesto; in to so ljudske šole, ljudske šole na podlagi krščanske omike. Ne rodoljubi slovenski, ne slovenski časopisi, ne mešniki; ampak zgolj le liberalci so uzrok surovosti ljudstva. Oni so sejali in še sejejo

skozi svoje knjižure in umazane časopise nevero med ljudstvo; oni delajo nemir in sovraštvost med narodi, ker nečejo priznati svetih narodnih pravic; oni so vpeljali civilne zakone in zakone nemaničev, iz katerih se brezverski, nič vredni otroci vzredé, ki potem kot rudokopi, fabričani, obrtni pomagači, potepuhi motijo in zapeljavajo ostalo ljudstvo sploh, in mladi svet že posebej. Kedar bodejo vse šole, kjer se izreja mladina, in ljudske šole še posebej na podlagi prave prostosti, prave omike, kedar bodejo imeli dušni pastirji več upljiva na otroško izrejo, tedaj jim bode mogoče tudi ljudstvo tako odgojevati, da bodo oni zvesti udi sv. katoliške cerkve, mili sini svoje domovine, vrli državljani, miroljubni sosedje, da bodejo z eno besedo vrli kristjani. Savinjski.

Iz Marinščaka pri Mali nedelji. (Občinske volitve. — Letina. — Slabe ceste.) Prvo volitvo smo imeli dne 31. dec. b. l. popoldan; takrat smo izvolili odbor. Potem, ko nam je izvedeni g. Božič postavil razložil, kdo da sme ali ne sme voliti, smo vsi v redu volili. Izid te volitve je bil potem dva tedna na ogled, ko bi kdo imel kako pritožbo do nje, pa bilo je vse v redu, tedaj pa smo imeli drugo volitvo, volitev župana dne 14. januarja, izvolili smo, kakor mislimo, dobrega in zvestega narodnjaka Martina Zmazeka. On nam je že devet let županoval slovenski. Zastran letine smo zadovoljni, imeli smo vsega, kolikor potrebujemo za domačo rabo, prodati pa ravno zrnja ni in tudi nima cene. Vino je bilo bolje kakor prejšnja leta, in tudi izvrstna kapljica; tudi kupci oglašajo se za-nj in plačujejo štrtinjak po 80 do 90 gld. Sadja je bilo malo, jabelk celo nič, le gruške so tu in tam imele nekaj, sliv pa je bilo povsod zadosti. Klaje za živino bo skoro vsakemu premalo, ker je suša pouzročila, da ni otava zrastle. Ako bi se pa kdo rad po slabih cestah vozil, naj k nam pride tu jih gotovo najde, zogniti se ne more, moral bo vole za roge iz blata vleči, in tudi voz se mu prav lepo namaže. Imamo pa upanje, da bo za naprej bolje, skrb župana je to.

Iz Venčeslja pri Slov. Bistrici. (Zahvala.) Velerodni gospod dr. Jož. Vošnjak, deželni poslanec v Ljubljani, nam uže 4. leto naročuje prijetni „Vrtec“, katerega naša mladina s posebnim veseljem čita in se podučuje. Tudi je v zadnjih dveh letih našo šolsko knjižico blagodušno obdaroval z mnogimi prelepimi knjigami, ter isto tako zdatno pomnožil, da se sedaj lahko uže vsem šolarjem, ki dovolj gladko čitati umejo, pa tudi odraslim knjige na dom izposojujejo in se tako mnogo lepega in koristnega iz njih naučijo: vrh tega je imenovani gospod kot ustanovitelj društva „Narodna šola“ v Ljubljani po svoji moči in upljivu posredoval, da je po njem naša šola dobila za precej

veliki znesek šolsk. blaga ubogim šolarjem v dar. Za vse te preblage darove se podpisani plemenitemu prijatelju in dobrotniku naše šole najprisernejše zahvaljuje ter le želi, naj bi ga Bog ohranil še prav veliko, veliko let, krepkega in veselega na duhu in telesu v blagor nježne naše mladine!

Iyan Povh.

Od sv. Ane v Slov. goricah. (Nesreča.) Kaj stori pijanost in druge strasti, naj služi v izgled in svarilo ta-le nesreča. Zgoraj v Tražah fare sv. Ane si naprosi občespoštovana udova in velikoposestnica Ana Perko delavcev, da ji spravijo kupljeni hrast za stiskalnico domu. Preden pa gre do njega, da jim piti, naj bi tem lože kaj z močjo storili. A Leopold Srčič, ko se pri jedni strani napije, gre takoj na drugo stran, da tamkaj zopet pije; tako se ga je precej navlekel ter se popolnoma vpijanil. Hrast je naložen in že jamejo peljati, ljudje pa z močnimi in dolgimi drogovi držijo, v tem se sani steró in vsi spustijo drogeve, razun omenjenega, kateri se je hudo grozil in se delal močnega. Hrast se prekučne in Srčiča blizo 6 metr. na kvišku vrže. On pade tako nesrečno in se zadene ob hrast, bil je čez dva dni mrtev ter moral oddati dušo svojo ostremu sodniku. Bil ni veliko prida človek še sedaj, ko je bil oženjen, žena je imela pri njem živ pekel. Kakšen je pa bil samec, si lahko vsak misli. S tem ga mi seveda ne sodimo, ampak rečemo: Bog se usmili duše njegove! Dragi slovenski rojaki, varujte se „šnopsa“ in v obče velikega pitja, ker to pelje v pogubo.

Iz Žalca, 1. februarija. (Smrt rodoljubne žene.) Danes smo izročili materi zemlji truplo velespoštovane in občeznane gospe Marije Janičeve, poprej omožene Kopač, ki je dne 30. m. m. po kratki bolezni mirno v Bogu zaspala. Bila je sestra umrlega rodoljuba kanonika Antona Žuže in mati znanega rodoljuba dr. Josipa Kopača v Zagrebu. Kakor njen brat, ljubila je tudi ona čez vse slovenski narod ter bila naročnica dosta slovenskih listov. Tako na „Slov. Gosp.“ vsa leta, kar izhaja. Veselila se je vsacega napredka v narodnem oziru — žalovala je, kedar je slišala, da se narodu slovenskemu krivica godi. Narodno petje je ranjka jako ljubila. Do solz jo je ganilo petje Ljubljanskih čitalniških pevcev, ko so jej nazaj gredoč od blagoslovljenja Sokolske zastava v Mozirji napravili podoknico. Za njo žaluje pa tudi veliko število ubogih ljudi, katerih je bila vedno velika dobrotnica. Gotovo jo bode vsak Žalčan, kakor tudi cela Savinjska dolina ohranila v najboljšem spominu, kajti bila je zares dika in ponos našega trga in mati Slovencev vse Savinjske doline. Poslednjič naj bode še želja izrečena, da bi vse naše ženstvo ranjko v vsakem oziru posnemalo, zlasti pa gledé iskrenega rodoljubja. Naj v miru počiva!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Državni zbor na Dunaju je zopet skup. Dne 28. m. m. so se poslanci vrnili in našli so svojo palačo lepšo, vso polno novih, krasnih podob. — Grof Taaffe predstavil je poslancem novega ministra za poduk in bopočastje, dr. pl. Gautscha. Dne 1. februvarja je bila druga seja in predložila sta minister notrajnih reči načrt postave zoper rogoviljenje socijalistov, minister za trgovino pa trgovinsko pogodbo med avstrijsko in sijamsko vlado. — Drž. poslanec dr. Ferd. Kusy je umrl. Poslanec prof. Suklje pa na novo prisegel. — Dnes, dne 4. bode volitev predsednika pa njegovih namestnikov. — Želji slov. poslancev, da jih v parlamentski komisiji zastopa eden član, ustreže se kmalu, ta bode ali dr. Poklukar ali dr. Tonkli. Včeraj, dne 3. febr. je bila volitev državnega poslanca za Beljaški okraj, koga so izvolili, ni še znano, brž ko ne je liberallec Ghon proti prof. Einspielerja zmagal. — V Solnem gradu obstoji že eno leto društvo, da omogoči tamkaj katoliško vseučilišče. To leto nabralo je že 18.571 gld. ali to je še veliko premalo, naj bi se samo z eno fakulteto pričelo. — Ravnatelj v c. kr. terezijanišču na Dunaju postal je baron Pidoll, minister sam, dr. Gautsch, ga je zadnjo soboto slóvesno vpeljal. — Kako da so naši nemški petelinje v Gradcu in drugod oslepeli in oziroma zdvijali, kaže to, da se prizadevajo starokatoliško cerkev ustanoviti — sedaj, ko so ji drugod že povsod hrbet obrnili. — V mestni zastop v Trstu volila je okolica same narodne može, edini odpadnik Križanec je prodr. — Ogerski ministri bili so uni tjedan na Dunaj prišli, da bi se z našimi ministri dogovorili o vprašanih gledé naciojalne banke (ona izdaja naš denar iz papirja) in pa gledé carine. Kedar se bodo o teh rečeh zjedini ministri, hoče ogerska vlada pa ves načrt brž ko brž predložiti drž. zboru. Proti koncu zasedanja pa bi regnikolarni deputaciji že mogli določiti, koliko da bode vsaka država, avstrijska pa ogerska, plačevala za skupne potrebe cesarstva. — V ogerskem drž. zboru se je grof Andrassy izrekel zoper tako združenje Bolgarije in Rumelije, kakor se sedaj namerava; kakor on sodi, kazalo bi bolje, ko bi se po polnem združili deželi ali tudi Srbiji imelo bi se par mil zemlje pridjati. — V Serajevu napravi c. kr. vlada trgovinsko kamoro, z njo misli povzdignuti našo trgovino.

Vnanje države. Gledé mirú med Srbi in Bolgari še je vse pri starem; kakor je pač podoba, hoče se sklenenje mirú zavleči. Najnovejša poročila pa vedó, da pride kmalu do mirú. Dnes ima se pričeti pogajanje za mir. Srbski poslanik Mijatovič biva že v Bukarestu. Kralj Milan pa se je z Niša, kjer se je posvetovanje

gledé mirovnih pogoдеб vršilo, vrnil za nekaj časa v Beligrad. — Bolgarski knez Aleksander se je s Turčijo pogodil zavoljo Rumelije in bode tako gledé nje turški vazal, ji torej tudi tribut plačeval, to pa menda samo, dokler bo še hotel. Gotovo se ga bo prej ali slej otresel. — Grki se še niso udali skupni želji evropskih vele-vlasti, za to pa so te, vsaka po nekoliko oklopnic v luko Suda poslale, da bi jih tako upognile. Nam se zdi, da so Grki le na to čakali, ker se bodo tako ležje izgovorili, čemu da so toliko (14 milijonov) za orožje izdali. — Rusija je poslala kozaško ekspedicijo v Abisinijo (Afrika). Glavni namen ji je z rusko abisinsko cerkev (kopte) združiti. Očak koptov ima Njeguša kronati za etijopskega carja in ruski car hoče vele-vlasti, kakor se poroča, pripraviti na to, da ga pripoznajo. Voljo tako Rusi že imajo, toda težko se jim bo izpolnila, v cerkvenih rečeh ne godé se čez noč taki prevrati. — Italija je kupila 30.000 „pikelj“ za svoje vojake, prav tacih, kakor jih imajo vojaki pri Nemcih, ali bode pa za to tudi pogum nemških vojakov šinil v strahopete Italijane, to vprašanje čaka še rešenja. — Francozi so z otokom Madagaskarskim sklenili pogodbo, vsled katere bodo Francozi uni otok pri vlastih zastopali in francóski podaniki stojé neposredno pod francoskimi postavami. Za otočane taka pogodba ni uspešna. — Angleško ministerstvo, Salisbury, je odstopilo, če ga prav kraljica ni hotela odpustiti, sedaj ima liberallec Gladstone nalogo svoje ministerstvo sestaviti, vendar odličniših mož njegove stranke ni volja stopiti v ministerstvo, katerega dnevi so že šteti, predno še stopi prav življenje. — Nemčija vrgla se je sedaj na Poljake, katerih šteje nekoliko milijonov v svojih vzhodnih pokrajinah in rada bi jih, ker jih ni mogla na tihem ponemčiti, sedaj očitno, s kričem pregnala. Zmórnšim Nemcem pa to ne ugaja, češ, da je to neopravičeno preganjanje. Knez Bismark pa se je z velicim truščem v dež. pruskem zboru za to preganjanje izrekel. To sicer ni nikogar osupnilo, pač pa se bo marsikdo zavzel, kedar bo slišal, da je „Nemški klub“ državnih poslancev na Dunaju mu kar čez noč zato priznanje postal. Da ga nemški časniki, Graška „Tagespost“, Mariborška „Marb. Zeitung“, Celjska „Deutsche Wacht“ in dr. za to zoperavstrijsko djanje hvallijo, temu se pa že nihče več ne čudi, saj ljudje take baže ne živé več na avstrijskih tleh. — V Madridu so delalci se spuntali ter že dvakrat veliko demonstracijo naredili. Prefekt je obljubil, da jim bode poskrbel za delo. — Ravno tam bi imeli radi v letu 1888 svetovno razstavo; če jim je za to, da nekaj denarja pozapravijo, to se jim bo gotovo posrečilo.

Za poduk in kratek čas.

Andreju Šumanu v spomin.

III.

Da je k takim novim podvzetjem treba bilo več delavcev in več gnoja, si lahko vsakdor misli. Kako pa si je Šuman tu pomagal? Tudi na to vprašanje hočem mladim gospodarjem odgovoriti. Pripraviti si ima skrben gospodar najprej močne živine za vožnjo in živeža za delavce. Pri tem odločuje dobra letina. Ob dobri letini se lahko prihrani ali pripravi živež za več ljudij. V takih letih se najlaže počnejo nova podvzetja. Delavec ne sme stradati, ampak ima se mu lepo postreči, tako radi pridejo na delo. Pri Pamanovi hiši so sploh lahko delavce dobivali in gospodar in gospodinja sta jedla sploh z njimi in pri njih. Tako je tudi lahko pozvedeti njih mnenja in želje in tožbe. V mlajših letih je moj oče tudi vedno delal med njimi in jih spodbujal s svojim izgledom. Pri tem je vsakega prijel s prijazno ali resno ali šaljivo besedo, kakor že je njegov značaj zahteval. Od slabotnih ni več zahteval, nego so zamogle njih moči.

Dobra volja in veselje pa itak vsakega človeka nagiblje storiti toliko, kolikor more. Kako pa je mogel plačevati delavce? Zato samo jeden primer. Nad občnim gozdom — gmajna imenovanim — mu je neki Globet, ki je zdaj uže tudi pokojen, nasadil oni sadunosnik zastonj, samo drevesca je jemal iz domače drevesnice. Kako to? prašaj radovedni čitatelj. Napravila sta si pogoj tako. Rastel je prejšes in šuma do ceste. Globet je les podrl, šumo izkrčil, zemljo prekopal in glej! Prvo leto si je smel sejati proso in prosa je vzrastlo v novini taka obilica, da mu je bil plačan ves trud. Poznej mu je njiva okoli mladih drevesc skoz osem let dosti rodila, pa tudi sad še je pobral prvih osem let, in v osmih letih je imel Šuman nov sadunosnik v dar. Blizo jednako se je godilo pri vseh podvzetjih. Kolikor dnij si delal, toliko torišča dobiš za lastni nasad okoli mladih drevesc.

Za gnoj pa mu je bila velika skrb. Ob pravem času listje grabljati, da je zadosti stelje, gnojišče si na pravem mestu napraviti, gnojišču senco prirediti, to je prva potreba. Potem, kedar gnoj izkidaš, skrbi, da se ne posuši. Ob suši je Šuman vodo vozil na gnoj. Poznej je navažal jedno vrsto zemlje in gnojni kup je tako umetno množil. Pa tudi sicer je vedel si gnoj iziskati tam, kjer ga drugi ljudje ne vidé. Uže prej imenovani Postič mi je pravil, solze so ga polile od samega veselja, ko je videl, kako oče Šuman v okolju, kjer se po dnevu sprehajajo svinje, grablja in spravlja raztrošeni gnoj v kupce in jih rabi v prid, ne da bi jih dež

splavil ali solnce posušilo brez koristi. Tako vsaj je ravnal Šuman v svojih mlajših letih. Sedaj na stare dni je seveda marsikaj izostalo. Ni mogel več, pa mu tudi ni bilo treba.

Vrli gospodar ne zna samo orati, ampak zna si tudi plug popraviti, zna si sode nabiti, v sode si pode napraviti, zna sto in sto malih opravil, ki jih den nanese in okoliščine. Vse to je znal naš Šuman, učil se jih je v mladosti sam, bistro mladenško oko kaj zapazi, spretna marljiva roka pa poskuša in posnema, dokler se delo ne posreči.

Da si ima gospodar z vremenom računati, ima si vendar v občje za svoja dela postaviti načrt, načrt za navadna dela, še bolj pa za izredna dela. V načrt si postavi ne le čas, kedaj se naj delo začne, ampak tudi število delavcev in plačo in od kod boš plačo jemal. Vsaj tako je ravnal Šuman. Če se mu tudi ni vse izvršilo po načrtu, kajti povsod pridejo med delom zadržki in ovire, ki jih zvečine ne moreš staviti v načrt, toda glavne poteze v načrtu ostanejo in indi si pomagaj, kakor moreš in kakor ti čas veleva in okoliščine. Tako sem našel slučajno v papirih očetovih, kako si je štavil v proračun za moje študije dohodke iz Šentanske in Kremberske gorice. Bila sô pa takrat slaba leta, postavljeni dohodki so segali prvo in drugo leto, poznej pa ne več in morala je tudi pšenica pomagati ali kaj druga, kar je ravno gospodarstvo nosilo.

Smešnica 5. Žena lotrijevka je imela sanje. Videla je v njih blaznega človeka ter ga vprašala, katere številke da bi v prihodnjem srečkanju „ven prišle“. Ta jih je troje ji napisal in vse so ven prišle. Na to se prebudi in čudovite sanje ne dajo ji mirú, zato se brž opravi ter hiti v bližnjo blaznico. Ni ji težko dobiti tam dovoljenja, da se pogovarja z možem, ki je bil sicer nor a v drugem pohlevna duša. „Oče“, reče mu žena, „napišite mi troje taciš številc, ki bodo ven prišle!“ „Prav rad“, odgovori mož ter prec zapiše troje številc. Pokazavši jih lotrijevki, zmečka papir in kakor bi trenil, ima ga v ustih. Požirajoč ga pa ji reče: „Te številke bodo gotovo ven prišle.“

Razne stvari.

(Za šolo.) Svitle cesar so za šolo v Dramljah odločili 250 gld. iz lastnega premoženja.

(Odlikovanje.) G. Ferdinand Haas, c. kr. okr. glavar in namestn. svetovalec v Celju stopil je v stalni pokoj in dobil red železne krone 3. vrste.

(Samostanska obleka.) Na svečnico so Njih ekscelencija, prem. knez in škof šestim dekletom pri tukajšnjih šolskih sestrah dali samostansko obleko. Njih imena so: čč. ss.

Cirila Šijanec, Filomena Trampuš, Alojzija Vogg, Metodija Kališek, Florijana Köck in Bernardina Weinert. Prva in štrta boste učiteljici, ostale bodo pa s časom razna opravila vzprejele v zavodih, katere imajo častite sestre v Mariboru, Celju, Ljubljani pa v Repnjah.

(Podružnica sv. Cirila in Metoda) v Mariboru ima v svojem odboru g. dr. J. Rudolfa za predsednika, g. P. Simona za tajnika in č. g. M. Črnkoto za denarničarja. Kakor povedó že imena gg. odbornikov, pričakujemo lahko od naše podružnice uspešnega delovanja.

(Od potepuhov.) Na Teharju je krojač J. Respek prenočil skup z nepoznanim človekom v krčmi J. Govka. Ko se je pa v jutro prebudil, ni več tovariša videl, toda tudi svojega oblačila, ure in 20 gld. denarja ni več našel.

(Trgovina z lesom.) Vožnina na železnicah, posebno na južni in njenih progah, je pri lesu tako visoka, da pri nas trgovci te vrste niso v stanu s trgovci po drugod tekmovali. Da se tej nepriliki pride v okom, namerava se pri ministru za trgovino prositi olajšave, želimo le, da se to brž ko brž izvrši.

(Ravnateljstvo posojilnice) v Mariboru imajo posehmal tile gospodje v rokah: dr. B. Glančnik je predsednik, Fr. Bindlechner je kontrolor, Jos. Rapoc pa blagajnik, zraven teh pa so še v ravnateljstvu gg.: kan. dr. I. Križanič pa trgovca M. Berdajs in J. Supan. Nadzorništvo ostane, kakor lanjsko leto. Posojilnica napreduje izredno dobro.

(Iznavadna steklina.) Tukajšnja „Marb. Z.“ je v svojem 14. in 15. številu vsa polna stekline. Pod črto v podlistku razpravlja teorijo pesje stekline in govori o novem zdravilu dr. Pasteurja zoper njo, nad črto pa, v uvodnem članku, v dveh dopisih in še povrh v neki, kakor pravi, besedni prestavi iz „Slov. Gospodarja“ (kdo se smeje!) kaže sama na sebi praktično, kaj da počenja človek, kedar se mu steklina loti duha. Ker je pa menda zoper steklino še zmerom najvarniše zdravilo, če se človek izogne steklemu psovu, zato storimo posehmal isto tudi mi nasproti človeku, ki steka sedaj v listih ljubeznjive sosedinje naše.

(Utopila) se je dne 27. m. m. Franca Porekar, iz Gabrovelj pri Konjicah. Deklinica je šla iz šole pa je po nesreči v Dravinjo zašla.

(Kaj stane deželo) učenec na dežel. šolah, razvidi se iz tega, kar poroča drž. odbor o tem. Na vinorejski šoli v Mariboru plača dežela za učenca 155 gld., na meščanski šoli v Radgoni 109 gld., na gimnaziji v Ptujju 62 gld. in na meščanski šoli v Celju 54 gld.

(Samomor pri vojakih.) Kanonir M. Plešej se je dne 31. m. m. malo pred Gradcem ulegel na železnico, ko je vlak štev. 70 blizu drdral. Tovariši so ga potlej še živega vzdignili ter odnesli, vendar pa je še tisti den umrl.

(Železniški čuvaj) A. Vlaškar na progi med Hočami in Račami imel je v noči od sobote do nedelje nesrečo, da je prišel nagliču preblizu. Ta ga je prijel in z vso močjo vrgel v stran. Še le v jutro so ga našli, seveda mrliča.

(Občni zbor) posojilnice v Pišecah vrši se ne dne 6., ampak 7. t. m.

(Razokuženje.) Zavoljo davice je šola na Prihovi celi mesec prenehala. Huda bolezen jim je tam veliko otrok pobrala a hvala Bogu, sedaj je že popustila.

(V odbor.) Središke „Eдинosti“ so se pri zadnjem občnem zboru izvolili: Č. g. župnik V. Venedig za predsednika, g. trgovec M. Robič za tajnika, tržan J. Kolarič za denarničarja, g. Anton Kosi za knjižničarja, gg. Dav. Čulek in J. Zadravec za odbornika.

(Požarna bramba.) V Veržeju se je prostovoljno društvo v obrambo požarov z nova ustanovilo in so se dotična pravila od c. kr. namestnije v Gradcu dne 5. novembra meseca 1. l. potrdila. Želeti je, da bi se okolice društvu obilno pridružile.

(V nadzorništvu posojilnice) v Celju so tile gg.: M. Vošnjak, predsednik, profesor J. Krušič, trgovec Drag. Vanič — vsi v Celju, dr. Gust. Ipavic v Šentjurju pa veleposestnik Franc Skaza v Šmarju.

(Slabo petje.) Kakor se nam toži nekdo iz Majšperga, imeli bi tam nekaj časa sem v cerkvi ali slabo petje ali pa nobenega. To dene v resnici težko pobožnim kristijanom, če je resnica, vendar pa „Sl. Gosp.“ nima oblasti ne čez tamošnje pevce in ne čez pevke, torej si tudi ne svoji o njih nobene sodbe.

(Nesreča.) Pri sv. Martinu za Vurberkom podirali so velik jagnjed. Uže so ga precej podsekali, kar se pripelje do drvarjev J. Rajsp, kmet iz Dvorja. Rekó mu, da se naj izogne, da ga drevo ne dobi, ali on še zatrjuje, da še ni nevarno. V istem trenutju pa že sprašči drevo, konji se splašijo in skočijo naprej, le gospodar se ne more geniti v velikem snegu in drevo pade ter prebije nesrečnemu možu glavo, da pri priči izdihne svojo dušo. Naj počiva v miru!

(Promet) Mariborska posojilnica je meseca januarja 1886 prejela 99.070 gld. 91 kr., izdala pa 94.579 gld. in 60 kr., imela je torej prometa za 193.650 gld. 51 kr.

(Za družbo duhovnikov) so vplačali č. g. Wolf 11 fl., Hernah 11 fl., Šijanec A. 11 fl. (ustn. in letn. dpl.), Muha 2 fl., Voh 1 fl., Urek 1 fl.

(Spremembe v lav. škofiji.) Ker je č. g. A. Fischer, župnik v Svičini, zbolel, pride tje za kaplana č. g. Jos. Kostanjevec. Kaplanija pri M. Snežni ostane pa zato prazna.

Loterijne številke:

V Trstu 30. januarja 1886: 23, 50, 73, 14, 77
 V Lincu " " " 82, 22, 21, 48, 78
 Prihodnje srečkanje 6. februarja 1886.

Naznanilo.

Dne 18. februarja t. l. ob 1/2 uri popoldne ima „Posojilnica v Konjicah“ svoj redni zbor.

Dnevni red:

1. Potrjenje letnega računa.
2. Volitev načelstva, računskega pregledovalca in njegovega namestnika.
3. Posamezni predlogi.

Gospodi društveniki so prošeni, da se zberejo točno ob 1/2 uri v dvorani Posojilnice Konjiške.

V Konjicah, dne 30. januarja 1886.

Dr. K. Prus, J. N. Šepič,
t. č. odbornik. t. č. ravnatelj.

V Leki pri Zidanem mostu se bode

provizorična služba tajnikova

oddajala z letnim občinskim plačilom 400 gld. in prostim stanovanjem in 100 gld. za druge pisarije. Prosilci morajo biti slovenskega in nemškega jezika v govorjenju in pisanju, ter v vseh občinskih rečeh in opravilih popolnoma zmožni, tako tudi naj so pravega poštenega življenja in zadržanja, kakor pravi katoličani.

Kdor želi to službo sprejeti, mora svojo prošnjo zadnji čas do 1. marnca 1886 pri podpisnem županstvu predložiti.

Anton Kajtna,
župan.

Razglas.

Na deželni sadje- in vinorejski šoli pri Mariboru na Dr. se začne šolsko leto

1. marca 1886.

Več pove ravnateljstvo.

Maribor v januarju 1886.

(Glej Slov. Gospodar štev 4.)

1-2

Iz drevsnice

viteza pl. Hempel v Radgoni se prodaje visoka jabelka, komad za 50 kr., manjša za 30 kr. Tudi se odda tukaj 15 štrtinjakov prav dobrega vina, letnika 1858. Več pove g. Franc Bračko v Orehovi vesi, pošta Radgona (Radkersburg).

1-3

Glasovir

želi po nizki ceni prodati g. Potočnik-ova udova, stanujoča v gosp. Švaršnik-ovi hiši v Majšpergu (Monsberg). Pošta M. Neustift.

Organist, kateri je dovršil Cecilijansko šolo v Ljubljani, ter je sposoben za igranje na orgljah in glasoviru in dobro vaje v petju, želi nastopiti primerno službo. Več pove upravnistvo „Slovenskega Gospodarja.“

Provizorična učiteljska služba

se na trirazredni, v IV. plačilni vrsti stoječi ljudski šoli pri Mali nedelji z začetkom ob veliki noči odda.

V nemškem in slovenskem jeziku v govoru in pisavi popolnem zmožni prositelji vložijo naj svoje prošnje do konca februarja t. l. pri krajnem šolsk. svetu pri Malinedelji, pošta Ljutomer.

Okrajni šolski svet v Ljutomeru,

dne 26. januarja 1886.

1-2

Sesaljke

solidne izdelave za različne potrebe: pivovarne, fabrike, rude, vodnake, dalje vodotočne cevi, sesaljke in spravo za kletarstvo, angleške cevi iz kovanega železa, cevi iz koprnine in gumija,

kovinsko blago

vsake vrste, pipe za vsakojake potrebe in razne podobe, vretenice, ventile zaporne, pozračne ventile vsake vrste, poprijemače železne za razne cevi, spravo za kopališča, izljavnike, kotlje za narejanje plina, varovalno orodje, posode za kolomaz, holländerje,

pipe za narejanje pen na pivu

naposled

blago iz lite kovnine in mednine

po obrazcih

priporoča po najnižjej ceni in s poroštvom za dobro robo

ALBERT SAMASSA

c. k. dvorni zvonar in fabrikant strojev in gasilnega orodja v

Ljubljani.

Podrobne cenilnike dopošilja brezplačno in franko.